

ผลการวิจัย / วิจารณ์

การสำรวจกล้วยไม้ป่าในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนห้วยกุ่ม จ.ชัยภูมิ

จากการสำรวจทั้ง 4 ครั้ง พบกล้วยไม้ป่า 27 ชนิด (ตารางที่ 1) เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย 20 ชนิด กล้วยไม้ดิน 7 ชนิด จัดจำแนกอยู่ใน 14 สกุล ระบุชนิดได้แล้วจำนวน 20 ชนิด (ตารางที่ 2) (กิตติ และนฤมล, 2550; สลิล และนฤมล, 2545; สลิล, 2549; สลิล, 2550; อบฉันท, 2543; Brummitt and Powell, 1992 ; Nanakorn and Indhamusika, 2000; Vaddhanaphuti, 2001) ทราบเฉพาะชื่อสกุล 5 ชนิด คือ *Aerides* sp. 1 ชนิด *Dendrobium* sp. 2 ชนิด *Eria* sp. 1 ชนิด *Luisia* sp. 1 ชนิด และยังไม่สามารถระบุชื่อสกุลได้ 2 ชนิด

ความหลากหลายของชนิดกล้วยไม้ป่าในแต่ละเส้นทางมีความแตกต่างกัน โดยพบกล้วยไม้ป่ามากที่สุดจำนวน 18 ชนิดในแปลงที่ 4 ในแปลงที่ 1 พบกล้วยไม้ป่า 14 ชนิด แปลงที่ 3 พบกล้วยไม้ป่า 11 ชนิด ส่วนในแปลงที่ 2 พบกล้วยไม้ป่า 6 ชนิด ชนิดของกล้วยไม้ที่พบมาก และพบในทุกเส้นทางสำรวจ คือ หนวดพราหมณ์ (*Seidenfadenia mitrata* (Rchb.f.) Garay) และเข็มขาว (*Vanda lilacina* Teijsm. & Binn.) กล้วยไม้ป่าในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนห้วยกุ่ม ส่วนใหญ่เป็นชนิดที่มีรายงานการสำรวจพบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จ.ชัยภูมิ (กิตติ และนฤมล, 2550) ซึ่งเป็นผืนป่าที่อยู่ใกล้เคียงกัน แม้กล้วยไม้ป่าพื้นที่เขื่อนห้วยกุ่ม ส่วนใหญ่เป็นชนิดที่พบโดยทั่วไป แต่บางชนิดที่พบปัจจุบันมีประชากรน้อย และพบเห็นได้ยากในสภาพธรรมชาติ ได้แก่ เถาญเขียว (*Vanilla aphylla* Blume) อย่างไรก็ดี กล้วยไม้ป่าทุกชนิดล้วนมีคุณค่า และทุกชนิดมีจำนวนในสภาพธรรมชาติลดน้อยลง จึงควรอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งกำเนิด

ตารางที่ 1 กล้วยไม้ป่าที่สำรวจพบในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
เขื่อนห้วยกุ่ม จ.ชัยภูมิ

สกุล (Genus)	ชนิด (Species)
1. <i>Aerides</i>	- <i>houlettiana</i> - <i>multiflora</i> - <i>odorata</i> - sp.
2. <i>Cleisomeria</i>	- <i>pilosulum</i>
3. <i>Cleisostoma</i>	- <i>arietinum</i> - <i>fuerstenbergianum</i>
4. <i>Cymbidium</i>	- <i>aloifolium</i>
5. <i>Dendrobium</i>	- <i>delacourii</i> - <i>lindleyi</i> - <i>venustum</i> - sp. - sp.
6. <i>Eria</i>	- sp.
7. <i>Eulophia</i>	- <i>spectabilis</i>
8. <i>Geodorum</i>	- <i>citrinum</i> - <i>recurvum</i>
9. <i>Habenaria</i>	- <i>dentata</i> - <i>furcifera</i> - <i>lindleyana</i>
10. <i>Luisia</i>	- sp.
11. <i>Rhynchostylis</i>	- <i>coelestis</i>
12. <i>Seidenfadenia</i>	- <i>mitrata</i>
13. <i>Vanda</i>	- <i>lilacina</i>
14. <i>Vanilla</i>	- <i>aphylla</i>

ตารางที่ 2 ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อพื้นเมือง และช่วงเวลาดอกบานของกล้วยไม้ป่าที่พบในพื้นที่
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เขื่อนห้วยกุ่ม จ.ชัยภูมิ

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ช่วงเวลาดอกบาน
1. <i>Aerides houlettiana</i> Rchb.f.	กุหลาบเหลืองโคราช	เม.ย.-พ.ค.
2. <i>Aerides multiflora</i> Roxb.	มัลลยแดง	เม.ย.-พ.ค.
3. <i>Aerides odorata</i> Lour.	กุหลาบกระเป๋ापิด	มิ.ย.-ก.ค.
4. <i>Cleisomeria pilosulum</i> (Gagnep.) Seidenf. & Garay	เอื้องเขี้ยวเสือ	ก.ค.-ส.ค.
5. <i>Cleisostoma arietinum</i> (Rchb.f.) Garay	เขาแพะ	เม.ย.-พ.ค.
6. <i>Cleisostoma fuerstenbergianum</i> F. Kranzl.	ก้างปลา	มิ.ย.-ก.ค.
7. <i>Cymbidium aloifolium</i> (L.) Sw.	กะระกะร้อน	ก.พ.-เม.ย.
8. <i>Dendrobium delacourii</i> Guillaumin	เอื้องดอกมะขามลำสั้น	พ.ค.-มิ.ย.
9. <i>Dendrobium lindleyi</i> Stend.	เอื้องผึ้ง	ก.พ.-เม.ย.
10. <i>Dendrobium venustum</i> Teijsm. & Binn.	เอื้องดอกมะขาม	ก.ค.-ก.ย.
11. <i>Eulophia spectabilis</i> (Dennst.) Suresh	ว่านหัวครู	มี.ค.-พ.ค.
12. <i>Geodorum citrinum</i> Jacks.	ว่านจูงนาง	พ.ค.-มิ.ย.
13. <i>Geodorum recurvum</i> (Roxb.) Alston	ว่านนางตาม	เม.ย.-พ.ค.
14. <i>Habenaria dentata</i> (Sw.) Schltr.	นางอ้วนน้อย	ก.ย.-ต.ค.
15. <i>Habenaria furcifera</i> Lindl.	นางอ้วนปากส้ม	ก.ย.-ต.ค.
16. <i>Habenaria lindleyana</i> Steud.	นางกราย	ส.ค.-ต.ค.
17. <i>Rhynchostylis coelestis</i> (Rchb.f.) A.H. Kent	เขาแกะ	เม.ย.-พ.ค.
18. <i>Seidenfadenia mitrata</i> (Rchb.f.) Garay	หนวดพราหมณ์	มี.ค.-เม.ย.
19. <i>Vanda lilacina</i> Teijsm. & Binn.	เข็มขาว	ม.ค.-ก.พ.
20. <i>Vanilla aphylla</i> Blume	เถาญเขี้ยว	ต.ค.-พ.ย.

ภาพที่ 2 กล้วยไม้อิงอาศัย ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
เขื่อนห้วยกุ่ม จ.ชัยภูมิ

Aerides houlettiana Rchb.f.

Aerides multiflora Roxb.

Aerides odorata Lour.

Cleisomeria pilosulum (Gagnep.) Seidenf.&Garay

Cleisostoma arietinum (Rchb.f.) Garay

Cleisostoma fuerstenbergianum F.Kranzl.

Cymbidium aloifolium (L.) Sw.

Dendrobium delacourii Guillaumin

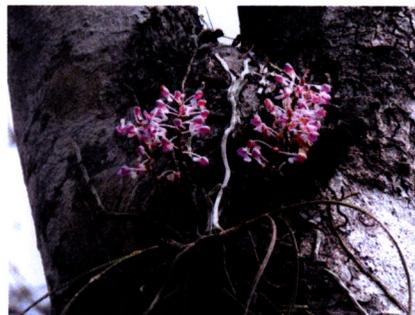
Dendrobium lindleyi Steud.

Dendrobium venustum Teijsm.& Binn.

Rhynchostylis coelestis (Rchb.f.) A.H.Kent

Seidenfadenia mitrata (Rchb.f.) Garay

Vanda lilacina Teijsm. & Binn.

Vanilla aphylla Blume*

* ถ่ายภาพโดยคุณวรชาติ โตแก้ว

ภาพที่ 3 กล้วยไม้ดิน ที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
เขื่อนห้วยกุ่ม จ.ชัยภูมิ

Eulophia spectabilis (Dennst.) Suresh

Geodorum citrinum Jacks.

Geodorum recurvum (Roxb.) Alston

Habenaria dentata (Sw.) Schltr.

Habenaria furcifera Lindl.

Habenaria lindleyana Steud.